

11. *Echeveria* DC. — pupovice

Echeveria DE CANDOLLE Prodr. Syst. Natur. 3: 401, 1828.

Vytrvalé byliny nebo nízké polokeře. Listy střídavé, nahloučené v ± husté růžici, silně dužnaté, většinou ploché, celokrajné, na konci zašpičatělé, širokou bází přisedlé. Květenství úžlabní, zpravidla vijan, mnohokvětý, s listeny. Květy 5četné; kališní lístky ± volné, zelené; korunní lístky často dužnaté, obvykle přímé, volné nebo na bázi srostlé; tyčinky ve 2 kruzích, na bázi přirostlé ke korunním lístkům; nektariové šupiny čtvercovité, na špičce vykrojené; plodolisty na bázi srostlé, čnělka dlouhá. Měchýřky přímé. — Asi 100–150 druhů v Americe od j. části USA do Peru, těžiště výskytu v Mexiku.

1. *Echeveria elegans* ROSE — pupovice ozdobná

Echeveria elegans ROSE North Amer. Fl. 22: 22, 1905.
— Syn.: *Echeveria perelegans* BERGER in ENGLER et PRANTL Natürl. Pfl.-Fam., ed. 2, 18a: 474, 1930 [non *E. elegans* (ROSE) BERGER, quod est *Oliverella elegans* ROSE].

Sterilní rostliny tvořeny zploštělými růžicemi o průměru 4–10 cm, na bázi s výběžky, nesoucími dceřiné růžice. Listy eliptické až obvejčité, 5–6 cm dl. a 2–3 cm šir., alabastrově bílé, na okraji prosvítavé, silně ojiněné. Květonosné lody-

hy úžlabní, červené, ojiněné, s oddálenými drobnými listy. Květenství mnohokvětý, na konci zpravidla nicí vijan. Květy stopkaté, s listeny; kališní lístky odstálé; korunní lístky dužnaté, na bázi ± srostlé, přímé, zvonkovité, ± ostře kýlnaté, růžové až červené, vně žluté.

$2n = ?$

Mladé sterilní rostliny jsou poměrně často vysazovány do záhonů letniček. Nesnáší mráz, v našich podmínkách kvete ve sklenicích i v domácnostech. Pochází ze stř. Mexika.

83. *Saxifragaceae* JUSS. — lomikamenovité*)

Lit.: HUTCHINSON J. (1927): Contribution towards a phylogenetic classification of flowering plants VI. (*Saxifragaceae*). Kew. Bull. 1927: 100–128. — KURT J. (1929): Über die Hydathoden der Saxifrageae. Beih. Bot. Cbl., sect. I, 46: 203–246. — SKOVSTED A. (1934): Cytological studies in the tribe Saxifrageae. Dansk Bot. Ark. 8/5: 1–52. — MORF E. (1950): Vergleichend-morphologische Untersuchungen am Gynoeceum der Saxifragaceen. Ber. Schweiz. Bot. Ges. 60: 516–590. — MOREAU F. (1972): Apport des caractères stomatiques á la taxinomie et á la phylogénie des Saxifragées. Bull. Soc. Bot. Fr. 118(1971): 381–427. — KLOPFER K. (1973): Florale Morphogenese und Taxonomie der Saxifragaceae sensu lato. Feddes Repert. 84: 475–516. — HIDEUX M. J. et FERGUSSON I. K. (1976): The stereostructure of the exine and its evolutionary significance in Saxifragaceae sensu lato. In: FERGUSSON I. K. et MULLER J. [red.], The evolutionary significance of the exine, p. 327–377. London. — KRACH J. (1976): Samenanatomie der Rosifloren. 1. Die Samen der Saxifragaceae. Bot. Jb. 97: 1–60. — KAPRANOVA N. N. et TICHOMIROV V. N. (1978): O sisteme i filogenii semejstva kamnelomkovych (*Saxifragaceae* s. ampl.). Bjull. Mosk. Obšč. Ispyt. Prir., ser. biol., 83(2): 108–120. — KÜPPER P. et RAIS J.-R. (1983): Index des nombres chromosomiques des Spermatophytes de la Suisse. I. Saxifragaceae. Bot. Helv. 93: 11–25.

Vytrvalé, vz. jednoleté byliny. Listy střídavé, jen vz. vstřícné, většinou bez palistů, s čepelí obvykle jednoduchou. Květenství vrcholík, lata, vrcholičnatá lata, řidčeji hrozen nebo květy jednotlivé; listeny většinou vyvinuty, zřídka i listénce. Květy oboupohlavné, většinou pravidelné, různobalné (vz. chybí koruna), (4–) 5četné; kališní lístky jen na bázi nebo až do 2/3 srostlé (často vytvořena češule); korunní lístky volné; tyčinek 10 nebo 8 ve 2 nezřetelných kruzích, řidčeji tyčinek 5, pylová zrna trikolporátní, kulovitá až široce elipsoidní; gynecium ze dvou alespoň naspodu srostlých plodolistů (v hor. sterilní části plodolisty vždy volné, vytvářející stylodia), většinou v dol. a stř. části synkarpní nebo parakarpní, řidčeji téměř apokarpní, semeník svrchní, polospodní až téměř spodní, alespoň naspodu dvoupouzdrý, řidčeji jednopouzdrý; placentace nákoutní nebo nástěnná, vajíčka obrácená, většinou se 2 obaly. Plod mnohosemenná tobolka, dvou- nebo jednopouzdrá, otevírající se na břišní straně hor. (obvykle volných) částí plodolistů. Semena drobná, delší než šir., s malým zárodkem a bohatým endospermem. — Asi 35 rodů (600 druhů), převážně v mírném až subarktickém pásu s. polokoule, jižněji v horách (ojediněle též v horách tropů a na j. polokouli).

Poznámka: Zástupci čeledi jsou charakterizováni hromaděním šťavelanu vápenatého. Význačné jsou rovněž anthocyaniny, červené pigmenty v kořenových špičkách klíčnicích rostlin, zaznamenané u většiny rodů.

1a Listy 2–3 × zpeřené, květy s listenci. Rostliny pěstované . . . . . 1. *Astilbe*
b Listy jednoduché (často členěné), květy bez listenců. Rostliny plané nebo pěstované 2

*) Zpracovali L. Hrouda a M. Šourková